

XXIX. národní přehlídka amatérského divadla pro děti Rakovník 2010

DIVADLO NA PŮL CESTY

■ Letošní přehlídku zahájilo divadlo Tramtarie z Olomouce. Pokud si pamatuji, byl to první soutěžní dvoják v historii Popelky. Obě dvě představení **O pračlovíčkovi** byla hojně navštívena rakovnickou drobtí a týmiž diváky i nadšeně aplaudována. V průběhu prvního dne jsem se sešel s režisérem a zároveň autorem hry **Vladislavem Kracíkem** a požádal jej o odpověď na několik otázek.

Jak často se hraje v divadle Tramtarie pro děti?

Pro děti hrajeme hodně. Ročně děláme až tři představení pro dospělé a dvě pro děti. Dá se tedy říci, že takřka polovina produkce je pro dětského diváka. Pohádky.

Jedná se o autorská představení nebo inscenujete hry osvědčených autorů?

Jde pouze o autorské věci. Už v té době, kdy jsme v divadle Tramtarie začínali, jsme si říkali, že když budeme dělat představení pro děti, tak budou autor-

ská. Snažili jsme se hledat nějaké už napsané věci, ale s tím, co jsme našli, jsme nebyli spokojeni. Rozhodli jsme se tedy, že si budeme psát hry sami.

Vrátím se k dnešnímu představení. Proč právě pračlovíček?

Je to tak, že když jsem byl malý, líbil se mi večeráček o pračlovíčkovi. Samozřejmě jsme to potom udělali úplně jinak, ale prapůvodní svět naší hry pocházel opravdu z večeráčka. Pak jsme zjistili, že je úplně super a skoro nemožné adaptovat kreslený a němý příběh na

divadlo. Museli jsme úplně jinak vymyslet vztahy, ale i tak si myslím, že právě je pěkné prostředí. Moc nás to bavilo a dá se vlastně říci, že ta pohádka šla sama, což bylo právě tím, jak se nám právěký svět líbil.

Jak existuje divadlo Tramtarie?

Jsme někde na půl cesty mezi amatérským a profesionálním divadlem. Rádi bychom se jednou divadlem živil, ale zatím tomu tak není. Tramtarie je stálá scéna, kde se hraje i třikrát či čtyřikrát týdně, naplníme patnáct akcí do měsíce. Ale herci za to nejsou placeni.

Při takové frekvenci představení asi není příliš mnoho času na zaměstnání, které by člověka živilo...

Je to o tom, že všechno děláme s tou vidinou, že naše divadlo

jednou profesionální bude. Šest let dře a situace se postupně zlepšuje. Oslavili jsme pět let existence. Prvních tři a půl roku nedostával nikdo nic a teď, když se hraje někde venku, dostávají aktéři pětistovku za výjezd. Rozhodně to však není k užití. V žádném případě. Naštěstí přes půl souboru jsou studenti na vysokých školách, kteří věnují divadlu veškerý volný čas. Ostatní stíhají, jak se dá. Já třeba učím na půl úvazku na základní umělecké škole. Více by vám o tom řekla naše paní ředitelka Petra Němečková, ale je to zhruba tak, že bychom do dvou let chtěli vytvořit alespoň určité profesionální jádro. Pět lidí, kteří by byli doplňováni nadšenci.

Jakou máte návštěvnost?

Vysokou. Ale je to i tím, že máme sál pro osmdesát diváků. Naše hry pro dospělé jsou často ze současnosti a kontaktní, takže nám to vyhovuje.

A jaké jsou vaše další plány ohledně dětských her?

V sobotu máme naplánovanou premiéru Pohádek o mašinkách, proto také musíme odjet dříve. Funguje zde stejný princip jako u pračlovíčka. Existuje večeráček o kouzelných mašinkách. Na jeho motivy jsme napsali pohádku z prostředí železnic. Hlavní roli hraje loutka. Jsem sám zvědavý, jak to dopadne.

Děkuji za rozhovor.

Honza Švácha

PRARECENZE

■ O úvodní soutěžní představení letošní rakovnické Popelky se postaralo divadlo Tramtarie Olomouc, které se prezentovalo vlastním autorským textem **Vladislava Kracíka O pračlovíčkovi**.

Slovo „autorský“ je zde více než na místě, neboť autorství jako takové se promítlo prakticky do všech inscenačních složek, herectví nevyjímaje. Přitom textová předloha tvoří jen ja-

kousi synopsi, základní body příběhu o pračlovíčkovi, který objevuje svět kolem sebe, aby nakonec zjistil, že hlavní hodnotou života je přátelství a soužití s druhými lidmi. Narativní

charakter předlohy se pak přenáší do samotné jevištní realizace, kde je zvolen základní inscenační princip tzv. divadla na divadle. V jednotlivých sekvencích je nám demonstrováno poznávání okolního světa hlavním protagonistou. Režie (rovněž Vladislav Kracík) vychází důsledně ze základního modelu, který zná divadlo od té doby, kdy se stalo divadlem, to jest, že „divák je vždy chytřejší než postavy na jevišti“. V případě olomoucké inscenace platí tento model doslova, neboť v jednotlivých situacích nejde o výsledek (ten je předem znám), ale zejména o proces, jak se k výsledku došlo. Tam, kde zmíněný proces vykazuje výsostné divadelní kvality (v textové rovině např. doba medová, hra s předponou „pra“, pojmenování melounu, kokosu, ryby atd., v obrazové rovině např. pračlovíčkovo objevování svého těla, roj včel, ulovení ryby atd.) je inscenace nejpůsobivější. Tam, kde je jevištní ztvárnění redukováno na pouhý popis či ilustraci (plošné loutky stegosaura a mamuta, vysvětlující slovní komentáře, stavba domečku, doslovné pojmenování blesku atd.) se ztrácí potřebné divadelní napětí, dění se stává málo překvapivé a celkové sdělení vy-

znívá banálně. Velkým kladem inscenace je celkové herecké pojetí role Pračlovíčka v podání Martina Dědocha. Jeho sympatický výkon nepostrádá mimo jiné přesvědčivost, spontaneitu a pravdivost (v rámci zvoleného stylu), nezbytné to předpoklady autorského herectví. Problémy vidíme v důsledném budování vztahů a to především postav Psa, Kočky a Opice (posléze také „praholky“) k hlavnímu představiteli, čímž se značně oslabuje zamýšlené ústřední téma „potřeby partnera“. K tomu by jistě přispělo i inscenačně promyšlenější využití loutek jako nositelů nejen znaku, ale i významu. Přes uvedené vady na kráse jsme byli svědky v kontextu národní přehlídky činoherního divadla pro děti nadprůměrné inscenace, která je pro mnohého divadelníka v mnoha směrech inspirativní. Tak nám ta letošní Popelka nezačala vůbec špatně.

Milan Schejbal

HLEDÁNÍ MALÉHO PRINCE

■ Divadelní soubor ŠOK ze Starého Města pod Sněžníkem je nováčkem na rakovnické Popelce. Debutem souboru na přehlídce amatérského divadla pro děti a mládež byla hra „Za hvězdou malého prince“, která volně vychází z motivů notoricky známé Exupéryho knihy Malý princ. Na začátek je nutné přiznat souboru velkou odvahu, že se pustil do převedení takto složitého textu na jeviště. Nicméně jakkoliv byla snaha souboru upřímná a úctyhodná, je právě text vlastní dramatizace prvním z kamenů úrazu celé inscenace.

Exupéryho kniha nabízí nespočetné množství výkladů, protože je to v podstatě poezie (chcete-li lyrika) v próze a tím pádem každému z vnímatelů (čtenářů/díváků/posluchačů) nabízí nespočetné množství interpretací.

V tom je právě síla tohoto textu – každý z nás si může zvolit, o čem je pro něj Malý princ a která z epizod jeho putování je pro něj důležitá. Tato volba je čistě subjektivní a individuální. Pokud se někdo rozhod-

ne převést toto dílo na jeviště, tak si nevystačí s obecnou rovinou výkladu, ale musí jí v inscenaci konkretizovat a sdělit. Barbora Hubíková – dramatižátorka a režisérka v jedné osobě – si zvolila jako hlavní téma své inscenace téma přátelství a jeho hledání. Tím pádem je pro ní nejdůležitějším obrazem setkání Malého prince s Liškou, kterým také její inscenace končí. Bohužel je ale nutno říct, že toto téma si divák musí racionálně domýšlet, ale není konkrétně hmatatelné v jednotlivých situacích.

Drobným obloukem se vracím k textu předlohy – jak již bylo řečeno, nabízí subjektivní interpretaci jednotlivých situací a postav. Nenabízí však základní „dramatickou situaci dramatu“ – tedy celkový oblouk, hlavní a jedinečné téma, které chtějí inscenátoři svou inscenací sdělit. Toto základní téma je tvořeno dílčími konkrétními dramatickými situacemi, které ke zmíněnému tématu odkazují a tím ho tvoří. Téměř se zde nabízí lehce teoretizovat o tom, co je taková dramatická situace, jak se buduje a k če-

mu slouží. O tomto bylo napsáno již mnoho knih, proto jen ve zkratce – dramatická situace je taková, která vrhá postavy do nutnosti zaujmout postoj k jiné postavě, předmětu, informaci či události a na základě toho jednat. Tímto jednáním se posouvá děj dramatu do situace jiné. Tohle všechno je nutné dodat v případě převedení takového textu na jeviště ze strany inscenátorů. Je nutné vycházet od konkrétních dílčích částí jednotlivých složek a skrze ně se dostávat k nějaké obecnosti, nikoliv obráceně. Skrze tyto drobné mikrosituace a konkrétní pojmenovávání jednotlivých postojů a vztahů si diváci skládají jako puzzle obraz inscenace jako celku a její téma a sdělení. V případě inscenace staroměstských se však obecně prezentuje text, ale o dílčích částech se nic nedozvídáme a proto jsme zákonitě nuceni ptát se „jak?“ „o čem?“ a „proč?“.

Se stejnou diferenciací a prací s detailem a odlišením by měly pracovat i formální složky inscenace. Díky tomu, jak se v před-

stavení pracuje s hudbou, světem, scénografií a hereckými výkony se dostáváme k jednotlé atmosféře, jejímž základním úskalím je však monotéa. I z tohoto důvodu se pak nedozvídáme, kde má tato inscenace své vrcholy a propady – potažmo co je pro inscenátory důležité a co méně. Stálo by proto zpracovat jak na používání výtvarných složek, tak zejména na hereckém ztvárnění jednotlivých postav (od Exupéryho dokonce typů, které prezentují rozličné

lidské vlastnosti). Tyto postavy (obzvláště při použití klíče, kdy jeden herec hraje několik postav) je nutné od sebe výrazněji oddělit a sdělit jejich funkci ve hře. Stejně tak je nutné podpořit jejich vzájemné vztahy. Nejvíce se tak daří při závěrečné situaci Malého prince s Liškou, kdy jsou postavy vrženy do ideového konfliktu, nějak se v něm vymezují a tím pádem i tvoří vzájemný vztah. Podobným způsobem je potřeba podívat se i na ostatní části inscenace.

„Malý princ“ ze Starého Města má tedy několik základních problémů, které se tato recenze snaží shrnout. Jsem však přesvědčen o tom, že pokud se spojí upřímné nadšení souboru, odvaha pustit se do takto složitého úkolu a jisté formální základní informace o složkách struktury dramatu a inscenace, tak se můžeme těšit na další inscenace, které nám již lépe předají sdělení, které nám chce soubor říci.

Martin Vokoun

MALÝ PRINC JE PŘÍBĚH O PŘÁTELSTVÍ

■ Druhým představením letošní Popelky byla inscenace **Za hvězdou malého prince** Divadelního spolku Šok ze Starého Města pod Sněžníkem. Její režisérkou a zároveň autorkou dramatisace je **Barbora Hubíková**.

Jak se na Popelce líbí souboru, jenž je zde nováčkem?

Prostředí, lidé, úžasné přijetí. Krásná atmosféra. Pouze technický kolaps nám poněkud zkažil dojem. Zkolaboval nám počítač a než se ho podařilo opět zprovoznit, byly už tři obrazy odehrány. Úvod představení byl tedy bez hudby.

Představení vzniklo v rámci projektu „Tanec a divadlo“. Máte blízko k tanci?

Spolupracujeme s tanečním oborem Základní umělecké školy v Jindřichově. Ten každoročně připravuje výchovný koncert skladeb, které nacvičí. Před několika lety jsme se s nimi dohodli na tématu a vzniklo spo-

lečné představení. Oni tančí, my hrajeme divadlo.

Co vás vedlo k výběru předlohy?

Malý princ perfektně naplňoval téma, které jsem si pro daný rok vybrala, a tím bylo přátelství. Zároveň šlo o propojení zdánlivě nesourodých věcí do jednoho celku, objevování, sny, tužby. To, co máme všichni v sobě. Malý princ je v každém z nás. V dětech víc, v nás dospělých méně.

Inspirovala vás nějaká konkrétní inscenace?

Ne, divadelně zpracovaného jsem Malého prince neviděla. Znáám pouze rozhlasového, který mě provázel celé dětství, pra-

videlně v neděli v jednu hodinu odpoledne, a strašně jsem u něj plakala. Vždycky jsem si ale říkala: vždyť on přece není vůbec smutný! Lidé buď Malého prince odmítají, právě pro ten smutek, nebo ho bezmezně milují. Já jsem chtěla najít vlastní způsob, jak jim ukázat, o čem Malý princ je – o přátelství.

Jaká byla Vaše představa při studiu textu?

Představení jsem dělala přímo se záměrem, že bude takto komorní. Náš spolek má více členů, ale já jsem chtěla zachovat přerod postav a ztotožnění Malého prince, nechtěla jsem to třístit. Sledovala jsem ústřední téma a tato forma mi k němu vyplynula. Naše inscenace není primárně koncipována pro děti. Tvořili jsme ji s vědomím, že to bude představení pro různorodé publikum.

Takže jsem sama zvědavá, jaké budou reakce.

Jste spokojená s vaším výkonem?

Dnes se při vši technické smůle podařilo téma naplnit úžasně. Samozřejmě, herce to rozhodilo, mě nevyjímaje. Ale považujeme to za osud. Nejdůležitější je, s jakými lidmi na jevišti jste a co sdílíte, a u tohoto představení je u nás prožitek obzvláště silný. A to je na tom krásné.

Petra Jirásková

Program

Čtvrtek 4. listopadu 2010

09.00 – 09.40

DS PRKNO Veverská Bítýška/režie: Jan Říha

Jan Říha: TŘI PRASÁTKA

10.30 – 11.10

DS PRKNO Veverská Bítýška/režie: Jan Říha

Jan Říha: TŘI PRASÁTKA

11.10 – 12.30 » Porada poroty, práce v dětských skupinách

13.00 – 14.30 » Rozborový seminář a reflexe dětských skupin

18.00 – 19.00 » *Inspirativní představení*

Divadlo Rozmanitost Most

ENDE DENDE ANEB JAK SE DĚLÁ MUZIKA

19.00 – 20.30 » Porada poroty, práce v dětských skupinách

20.30 – 22.00 » Diskuze a reflexe dětských skupin

MALOVANÉ OPONY DIVADEL ČESKÝCH ZEMÍ

Kniha, kterou na podzim vydává NIPOS, je nejen atraktivní výtvarnou publikací, ale také poprvé – na základě výzkumu – mapuje výskyt těchto zajímavých artefaktů našeho ochotnického i profesionálního divadla, včetně divadla loutkového, v celé České republice. Je připravována jako součást prací na DATABÁZI ČESKÉHO AMATÉRSKÉHO DIVADLA, a tedy i projektu UCHOVÁNÍ A PREZENTACE KULTURNÍHO DĚDICTVÍ ČESKÉHO A SVĚTOVÉHO DIVADLA, na nějž získal NIPOS společně s Institutem umění – Divadelním ústavem prestižní EVROPSKÝ GRANT Z TZV. NORSKÝCH FONDŮ.

DATABÁZE ČESKÉHO AMATÉRSKÉHO DIVADLA

www.amaterskedivadlo.cz

Spolupracujte na projektu, který chce pomoci tomu, aby se amatérské divadlo stalo součástí naší kulturní paměti. Těšíme se na vaše zprávy divadlo.baze@nipos-mk.cz

Pozdravální sloupky

Divadelní přehlídka formátu rakovnické Popelky, honosící se bezmála třířádkovým jménem Národní přehlídka amatérského divadla pro děti Popelka Rakovník, je nejen postupovým soutěžním divadelním festivalem, ale též funkčním vzdělávacím prvkem v koherentním systému amatérského divadla. Jejím smyslem je tedy nejen posuzovat a hodnotit, ale též formovat divadelní citění, rozšiřovat vzdělanost a konstruktivně analyzovat a následně transformovat partikulární umělecké metabolity zúčastněných souborů. Nejplodnějším okamžikem pro toto určeným je bezpochyby rozborový seminář, jenžto bude největší inspirací toho sloupku. Nejdůležitější poučení, která zazněly první den, byly tyto: Herec musí hrát jenom jednu věc. Když jde ven obecně, divadlo to neunes. Vaše dlouholeté snažení může skončit konstatováním: bílá, černá, šedivá. Je nutné dodržovat pravidla. Žádná nejsou, ale je nutné je dodržovat! Takže se vzděláváme, neboť Ars non habet inimicum nisi ignorantem, neboli Umění nemá jiného nepřítele, než hlupáka. Tak ať nejsme nepřáteli sami sobě.

S pozdravem, **Maggi Ster**

"Vidíš, co se to tam děje? Vidíš to? Ta praholka se normálně lekla toho hada. To já bych se nebál. Hele, a co ty? Bojíš se hadů?"

